СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 275. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 25. листопада 1930. VOL. XXXVIII. No. 275. Jersey City, N. J., Tuesday, November 25, 1930. THREE CENTS.

10,000 РЕКЕТІРІВ В ОДНІМ ТІЛЬКИ НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК. — Комітет Публичного Безпеченства переслухав уже багато жертв нюйорських рекетірів. Окружний прокуратор Крейн твердить, що зібраний досі матеріял буде предложений тром великим лавам суддів присяжних ще біжучого місяця. В грудні судитиме тісами справи 4 великі лави присяжних суддів.

Крейн взиває всіх покривджених, щоби не боялися та доставляли йому матеріяли, а рівнож годилися зізнавати перед судом, бо це лежить в інтересі загального добра. Інакше годі буде перевести чистку міста й звільнити населення від терору рекетірів. Рівнож підносять домагання, щоби засуджених рекетірів депортувати з Америки. Вязничий директор з Синґ Синґ сказав Крейнови, що поліційні власти мали вже нераз рекетірів у своїх руках, але ті останні мали нагоду завжди зложити поруку, а потім пропадали без сліду.

В самім тільки Ню Йорку нараховують 10,000 рекетірів. До того не вчислено великого числа бутлеґерів.

НЕДОПУСКАЮТЬ СОВІТСЬКИХ ТОВАРІВ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент скабру підготовляє законопроект, яким хоче заборонити довіз совітських товарів до Америки.

СОЦІЯЛІСТИ В ОБОРОНІ СОВІТІВ.

НЮ ЙОРК. — Морис Гилквіт, голова соціялістичної партії, виступив проти замкнення довозу совітських товарів до Америки. Гилквіт говорив у Пенсилвенійськім готелі на зібранню делеґатів ріжних соціялістичних ґруп. Він казав, що таке недопущення товарів тільки скріпить совітський деспотизм, бо совітські провідники будуть представляти совіти як мученицьку державу, а себе як мучеників, а не деспотів, якими вони є в дійсности.

ЖИДИ ПЛЯНУВАЛИ ЗАМАХ НА СТАЛІНА.

НЮ ЙОРК.. — Жидівська Телеґрафічна Аґенція подає, що вона одержала відомости з Москви, що замах на життя Сталіна був уплянований пятьма Жидами. До них належав М. Шацкін, голова Комсомолу, або комуністичної орґанізації молоді, а далі Хаїм Нусінов, В. Каврайський, Гельперін і Жезнік.

ЗАЛІЗНИЧНИКИ В ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ.

ШИКАҐО. — Представники залізничих юній залізничної сіти, відомої під назвою „Біґ Фор", заявилася за шістьгодинний день праці з тим, що мають побирати тусаму платню як і за осьмигодинний день праці.

Обмеження зроблено тому, щоби в той спосіб дати заняття багатьом безробітним. Проти цього найбільше виступали кондуктори і машиністи. Вони рівнож не хотіли погодитися, щоби не могти працювати довше поза означений час і побирати за це плату.

Опозиції вдалося всеж таки справу протягнути, бо відложено остаточне рішення до ґенеральних зборів юній.

ЗА ПРИСТУПЛЕННЯ ДО МІЖНАРОДНЬОГО СУДУ.

НЮ ЙОРК. — 100 визначних Амириканців внесли до президента Гувера петицію, якою домагаються предложення сенатови протоколів у справі приступлення Злучених Держав до Міжнародного Суду. Петиція одобрює негайне приступлення.

БИНГЕМ ЗА 4-ПРОЦЕНТОВЕ ПИВО.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Бингем, републиканець з Конетикот, заповідає, що внесе на найближчій сесії сенату законопроект у справі допущення фабрикації і продажі напитків з 4 процентами альхоголю.

Бингем каже, що Злучені Держави складаються з ріжних народів, а між ними є такі як Німці, котрі призвичаєні пити пиво, або як Французи, Італійці чи з Полудневої Америки, які звикли пити вино. Ніякий закон не може їх відвести від тої звички, як не можна відзвичаїти Американців від пиття ранішньої кави.

Тому треба припинити дальшу деморалізацію і бутлеґерство й дати стейтам вільну руку щодо реґуляції продукцією і консумцією алькоголічних напитків з тим, що не вільно продавати напитків які мають більше як 4 проценти алькоголю.

Є ВЖЕ БІЛЬШЕ ДЖАБІВ.

НЮ ЙОРК. „Ди Ню Йорк Таймс" розіслав до ріжних міст запити в справі безробіття, а у відповідь на це одержав з усіх сторін потішаючі відомости, що всюди число безробітних зменшується.

БАНДИТИ НАПАЛИ НА КАБАРЕТ.

ШИКАҐО. — Пять молоденьких замаскованих бандитів напали в Суммит на придорожний ресторан, у якім відбувалася кабаретова вистава. Підчас грабіжі застрілили вони дві дівчині, які танцювали, і ранили третю та двох мущин. Потім утікли, забравши з собою всього $200.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПОЗИЧКА НЕ ВДАЛАСЯ.

„Правда" пише, що розписана большевиками „внутрішна позичка" закінчилась невдачею. Замісць 600 міліонів рублів зібрано тільки 300. „Правда" пише, що через агітацію правої опозиції селяни не хотіли дати на ту позичку ані рубля.

ЦІЛИЙ МАҐІСТРАТ В АРЕШТІ.

В Єнджеєві, келецького повіту, арештовано цілу управу маґістрату: посадника О. Пацановського, містопосадника К. Ґондзіка, лавників Вольного й Шляма та радних Вдовінського, Нестулю і Кочевського. Словом, цілий маґістрат опинився в криміналі, бо всі згадані допускалися грошевих надужить так, що в касі маґістрату забракло кільдесять тисяч золотих.

УБИЛИ СОВІТСЬКОГО ШПИГУНА.

Недалеко Арборешт, в повіті Сорока, старалися в ночи большевики переправитися через Дністер на румунський бік. Румунські пограничники завізвали їх, щоби піддалися. Коли ці того не послухали, відкрили пограничники вогонь і застрілили одного з чужинців. Два інші втікли тим самим човном, яким прибули, назад. При вбитому найшли шифровані інструкції й комуністичні проклямації.

МАТЕРИНСЬКА ЛЮБОВ.

Пані Т. Раен з Ді Пас, Ман., показала правдиву материнську любов до дітей, про яку так часто говориться та оспівується. Коли від печі занялася її маленька хатина, вона вхопила своїх троє дітей і винесла їх на двір. Полумя обняло вже було цілу хату, а любяча мати за всяку ціну постановила виратувати ще свою семимісячну донечку, що знаходилася в горіючому будинку. Вона розбила вікно, скочила в хату та по хвилі вилізла покалічена на цілому тілі, та зате з живою дитиною. Пані Раен знаходиться тепер під лікарською опікою і є надія, що прийде до здоровля.

ЖЕРТВИ ЗАБОБОНУ.

В однім литовськім селі жила ворожка Лукайча. Селяни посварилися з нею і вона, розсердившись, прокляла ціле село. Незабаром ворожка померла, а коли в селі скоілось кілька нещасливих випадків, згинуло кілька штук худоби, настала посуха, неврожай, то селяни повірили, що це все діється через проклін ворожки. Один селянин порадив, що лихо можна відвернути від села тільки тоді, коли ворожку викопають із гробу, обернуть її лицем до землі та відправлять богослуження. Селяни взялись відкопувати небіжку з гробу та обертати лицем до землі і молитися за її грішну душу. Надійшла поліція і хотіла заборонити нарушувати спокій покійної і розганяти товпу. Обурені темні селяни, особливо жінки, кинулись на поліціянтів і котіли роззброїти їх, щоби наперекір поліції перепросити ворожку і відвернути її проклін. Заатакована поліція стріляла до товпи і вбила 5 осіб, а тепер село говорить, що це нове нещастя спричинене проклоном ворожки.

А ТО ЇМ ДОСОЛИЛИ!

Бідні Німці! Довго жалуватимуть виступів міністра Тревірануса. Бо ще не прогомоніли слова його заяв, як уже появилася „гідна відповідь" одного польського (найновіща польська література!) поета, відповідь, що хто зна, чи не спричинить зміни цілої німецької політики, а може й уступлення Гінденбурга.

Цю історичну відповідь друкує „Ілюстр. Курієр Цодзенни". Ось найсильніще місце:

> Precz od Polski, huliganie,
> Bo cię sięgnie ludu gniew
> I oberwiesz pysko-pranie,
> Lotrze, ty psiakrew!
> Treviranus — Wampiranus
> Idjotanus i galganus,
> Mozesz odstać pysko-pranus
> Treviranus — wampiranus
> durnius". (хто?)

ЧИ НЕ ХРАБУСТ?

Польська преса з великою радістю описує сердечне братання, яке мало нібито показатися при будові польського „Дому Людовеґо" в Капустинцях, повіт Збараж. Любов „русинів" з Капустинець до „Людовеґо Дому" нібито так глибоко сягнула в їхні кишені і комори, що ці „капустяні русини" жертвували на будову дому 100 зол. і сотнар жита. Є ріжні капустяні голови на світі, але в Капустинцях мав би бути таки самий храбуст, наскільки вірити польській пресі.

ДИВНА ПОДІЯ КОЛО РИМУ.

В озері Капена коло Риму сталася дивна ґеольоґічна подія. В одній хвилі зникла з озера вода. Годину пізніше появилася вода знову. Підчас зникнення води було в околиці мале землетрясення в супроводі підземного гамору. В околицю дивного явища приїхало багато вчених, щоби його прослідити.

РЕВІЗІЯ В „ГУЦУЛЬСЬКІМ МИСТЕЦТВІ" В КОСОВІ.

Масові ревізії по нашому краю не минули й Косова. Ось 26-го вересня відбувся 8-годинний трус в кооперативі „Гуцульське Мистецтво" і в її директора п. Куриленка. Трус був такий докладний, що порзривано навіть підлоги. Розуміється, нічого не знайдено.

НЕДОЛЯ ЕМІҐРАНТКИ.

Париські часописи розписуються широко про вбивство еміґрантки з Польщі. Вона зветься Мілька Заний. В день смерти вона пішла на вечерниці з танцями в товаристві Фр. Ґривача. Коли вони вертали, напав на них Павло Дещаківський і розчерепив дівчині голову на двоє. Дещаківський жив з убитою довший час, а кілька місяців тому вона його покинула. Всі троє, про яких згадуємо, були родом з Польщі.

СЕРБИ ВІДКОПАЛИ „БАЛКАНСЬКІ ПОМПЕЇ".

Коло села Градсько у сербській Македонії відкопано останки старинного міста, яке археольоґи називають „Балканськими Помпеями". Між іншим відкопано там старинний театр з сидженнями з білого мармору, на яких у багатьох випадках є виписані імена їх власників. Відкопане місто називалося колись Стобі. Старинний історик Лівій згадує, що король Пилип Македонський здобув його. Руїни міста є незвичайно добре заховані.

ЗНАЙШЛИ ВЧЕНОГО В ТЮРМІ.

З Праги зник бувший професор московського університету, Александер Калетинський. Поліція оголосила його зникнення в часописах, а також через радіо. Його знайшли в праській тюрмі, де він відбуває кару за гомосексуальні промахи. Професор Калетинський переживає тепер умову недугу й психіятри ствердили знищення централь-ної нервової системи внаслідок кровотоку мозку. Думають, що він поповнив свій злочин у замішанню. Калетинський є славний учений в области візантольоґії. Його жінка є артисткою в Парижи під іменем Джерманова.

ПОЧЕРК ЖІНОК ПО ШЛЮБІ МІНЯЄТЬСЯ.

Визначний французький ґрафольоґ, доктор Пієр Менар, ствердив, що жіночий почерк підлягає значній зміні по шлюбі даної жінки. Він перепровадив експеримент з 18 молодими дівчатами перед і по їх весіллю. Він постарався, щоби вони написали до нього по листови на тиждень перед весіллям, а відтак тиждень по весіллю. Ріжниця в почерку кождої з них за тих два тижні була незвичайно замітна. Простість ліній, величина букви, грубість букв, а навіть вигляд точок та протинків мінялися. Доктор Менар на підставі своїх спостережень говорить, що замужні жінки виявляють: 1) більшу нервову рівновагу, 2) свобідніші, менше звязані рухи, 3) менше наклону займатися власною особою, 4) збільшення рухливости, щирости й артизму. Доктор Менар думає, що ґрафольоґія є найліпшим способом відгадування, наскільки життя замужної жінки є успішне.

ПРОДАНА ДО АМЕРИКИ ПОВЕРНУЛА ДО ЧЕРНІВЦІВ.

Ми вже доносили давніще про експорт дівчат з Румунії до Південної Америки. Одною з проданих дівчат з Чернівців була С. Бодек, з якою „одружився" замішаний у злодійство жемчуґів у Медилянського, Дорко Ґольдштайн. Оженився він з нею в Букарешті, де призбирав більший транспорт дівчат і всів з ними в Констанці на корабель.

В Буенос Айрес продав він усіх розпустним домам. З одного такого дому втікла Бодек і при помочи місцевої благодійної інституції отримала потрібні на подорож гроші. Тепер зізнає вона перед черновецькою поліцією про своє відношення до Ґольдштайна, про його участь у вломі в Медилянського і про його торговлю й експорт дівчат до Америки.

СТЯГНУЛИ ПОРТРЕТ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО.

На вул. Академічній у Львові у фотографічнім ателіє Ліса між іншими портретами був виставлений портрет митрополита Шептицького. Польські корпоранти, які верталися після нападу на українські установи, ввійшли до цього ателіє і примусили власника видати їм портрет митрополита. Забравши цей портрет, студенти корпоранти, викрикаючи: „гайдамацкі метрополіта!" і т. д., відіхали автом у невідомім напрямку.

УКРАЇНЦІ В РИМІ АПЕЛЮЮТЬ ДО ПАПИ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ ЗВІРСТВ

РИМ (Італія). — Дня 27. жовтня Українці в Римі вислали таку телеґраму до Ватикану:

Українці, що живуть у Римі, без ріжниці віри, католики й православні, звертаються уклінно до Святішого Отця з живим проханням інтервеніювати своєю Апостольською Владою для спинення нелюдських переслідувань українського греко-католицького населення Східної Галичини. Не лише цивільне населення всіх кляс, але й багацько священиків терплять нечувані муки. Досить пригадати о. Мандзія та о. Блозовського.

Населення позбавляють не лише всіх прав, ґарантованих трактатами інтернаціональними, але й найелементарніших людських прав. Культурні й економічні українські інституції — єдине багацтво українського населення та його єдиний захист у боротьбі проти пролетаризування й здичавіння селянської маси — руйнують у найбрутальніший спосіб.

Большевицька пропаґанда з того користає, представляючи російський большевизм — цього найлютішого ворога европейської цивілізації й християнської віри — єдиним оборонцем українського пригніченого населення Східньої Галичини. Інтервенція Вашої Святости поклалаб кінець польським жорстокостям і большевицьким брехням.

Цю телеґраму підписав Евген Онацький, бувший секретар Першого Українського Парляменту.

БЕЗПРИЧИННЕ ЗАМКНЕННЯ РОГАТИНСЬКОЇ ҐІМНАЗІЇ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Український кружок „Рідної Школи" в Рогатині подав до краєвої преси спростовання наклепів польської влади та польської преси, якими вони стараються виправдати замкнення української ґімназії. Це спростовання таке:

1. Неправдою є, немов би в останніх місяцях арештовано 36 учеників рогатинської ґімназії; натомісць правдою є, що арештовано із загального числа коло 300 учнів усього трох (Семкова, Ткачука й Гладкого), які вже всі три тепер на волі, як вільні від закидів.

2. Неправдою є, що в тім же часі арештовано кількох членів учительського збору; натомісць правдою є, що ніхто з учительського збору не був арештований. Арештовано лише шкільного лікаря, д-ра Володимира Вербенця, в звязку з орґанізацією пласту, а що до його вини, то суд ще й досі не видав свого осуду.

3. Неправдою є, немовби при двох ревізіях, переведених у просторому будинку „Української Каси" в Рогатині, в якім містилася українська ґімназія, вивезено чотири фіри зброї, запального матеріялу й протидержавної літератури; натомісць правдою є, що забрано лише два малі штилетики, вживані учнями до інтроліґаторських робіт, три фестинові ракети, які залишилися з останнього літнього шкільного фестину, кілька книжок леґальної пластової літератури й одну нову польську ґранату, знайдену експедицією дня 23. вересня 1930 р. на просторому стриху ґімназійного будинку в місці, де при дуже точній ревізії, переведеній дня 14. вересня ц. р. рогатинською поліцією в присутности двох свідків, не знайдено нічого підозрілого та куди учні ґімназії не мали доступу.

4. Неправдою є, нібито всі нитки замаху на почтовий амбулянс під Бібркою вели до рогатинської ґімназії; натомісць правдою є, що одинокий бувший учень рогатинської ґімназії, Прокопів, арештований свого часу в звязку з цим замахом, є вже на волі, як вільний від усякого закиду.

МОСКВА ЙДЕ СЛІДАМИ ПІЛСУДСЬКОГО.

БЕРЛІН (Німеччина). З литовської столиці Ковна одержано відомости, що чека арештувала останніми днями в Харкові 91 Українців. Серед арештованих знаходяться навіть високі урядники та члени харківського уряду. Арештованих обвинувачують у конспіративній змові.

З Ковна старалися телефонічно звязатися з Москвою, щоб одержати безпосередні інформації, але звязатися не пощастило ні безпосередньо з Москвою, ні посередньо через Риґу. Працював лише радіотелеґраф.

ЛЯХИ ПЕРЕСЛІДУЮТЬ НІМЦІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Предсідник мішаної комісії Ліґи Націй для Горішнього Шлеську виїхав до Шлеську під Польщею, щоби там на місці перевірити скарги Німців, що Ляхи їх переслідують та наробили багато надужить у часі останніх виборів.

З багатьох місцевостей наспіли відомости, що польські шовіністи знущалися над Німцями й у багатьох випадках жорстоко побили мущин, жінок і навіть катували дітей.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОНФЕРЕНЦІЯ ДЛЯ ЗДОРОВЛЯ Й ЗАХОРОНИ ДІТИЙ

У Вашингтоні отворено 19. ц. м. конференцію для здоровля й охорони дітий. При отворенню конференції було 1,200 делегатів. Серед них є президенти каледжів, професори виховання, провідники ріжних рухів для виховання дітий і инші відомі виховники. Рахують, що число людий, звязаних з сею конференцією, переходить три тисячки.

Отвираючи конференцію, Гувер підчеркнув питання, які стоять перед конференцією. Наші діти, гаворив президент, мусять бути приготовані пристосовуватися до зовсім нових звязків і сил. Життя стає щораз більше напружене, і щоби в ньому дати собі раду, людина мусить бути здорова не тільки фізизно, але й умово та чуттєво. Се чуттєве здоровля таке важне, що воно вимагає від родичів ревізії поглядів на забаву, науку й дисципліну.

Над сими важними питаннями почала радити ця три-днева конференція. Від самого початку зазначилися ріжниці в поглядах. Яка справа не виринала, за кождим разом виступали проти себе люди з противними думками. Конференція ділилася на табори. Ґазетярські донесення повні воєнних зворотів, як: боротьба, початок кампанії, вистріл, починаючий бій, тощо. Виходить, що згода існувала так довго, поки люди про справу думали; як тільки почали думати й свої думки вкладати в слова, а ще більше надати своїм думкам орґанізаційну форму чи то для пропаґанди поглядів чи для введення їх у життя, сейчас виринає ріжниця в поглядах, розділ між людьми, найбільше до справи підготованими, просто боротьба.

Та учасників се не бентежить. Серед учасників є люди ріжних вдач, ріжних поглядів, ріжних упереджень, навіть ріжних забобонів. Будучи вченими, вони знають, що де люди думають, там люди в поглядах розходяться. В дискусії дотикають вони ріжних суспільних питань, як безробіття й судівництва, в яких знова панує страшна розбіжність поглядів. Припускаючи згори, що розбіжність буде, вони приступають до розвязки преріжних питань. Ріжниця в поглядах їх не бентежить. Кождий старається розважити справу, як він тільки може безсторонно, а прийшовши до переконання, зробити для нього як найбільше. Виміна думок має бути тим світлом, яке має просвітити темноту, що залягла нові дороги поступу краю.

СТАРЕ Й НОВЕ ПОКОЛІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ

(Реферат виголошений гр. В, Кедровським на 5-му Конґресі Обеднання).

(1)

Українська еміґрація в Америці знайшлася на переломі. До війни з Рідного Краю масово прибувала нова еміґрація, а значна частина іміґрантів, які так-сяк підробилися, вертали до Рідного Краю, щоб там залишитися на все. По війні також знову потроху почала прибувати нова еміґрація, а ті, що невільно затрималися через війну в Америці, верталися до дому. Деякі з них осіли на постійно в рідним краю, а деякі вернулися знову до Америки, але вже з тим, щоби оселитися тут назавжди.

Тепер ми стали перед тим, що треба чекати повного ззамкнення еміґрації до Америки, а тому наше національне життя тут мусимо укладати відповідно новим обставинам, маючи на увазі, що старе покоління еміґрації, яке звязане тісно з краєм і яке принесло до Америки частину Рідного Краю, в своїй психольоґії й звичках все буде зменшуватися, поки остаточно не вимре. Натомісць в Америці народжується та все збільшується числом українська молодь, але вже американського походження. Скоро почне появлятися на світ божий покоління українське, яке родитиметься від батьків Українців, котрі також народилися в Америці. Отже маємо перед собою початки народження українського молодого покоління, американських уродженців.

Для цього покоління наш Рідний Край уже не буде краєм рідним, але залишиться лише краєм батьків, чи взагалі предків. Отже в той час, коли старе покоління було всією своєю істотою звязане з Рідним Краєм, то наша молодь в Америці може відчувати лише сентиментальний звязок з краєм своїх батьків, якщо ми зможемо ці сентименти пробудити в души цього молодого покоління.

Старі українські еміґранти вже виробили певні форми своєї орґанізованости й їх тримаються. Не буду тут говорити, що треба зробити, щоби ті орґанізації поліпшити, чи оживити, бо властиво вони всі засуджені або на повне вимирання, або на те, що скоро до них прийдуть нові Українці, прийдуть ті, що народилися в Америці, виросли в Америці й почувають себе Американцями, українського походження. Отсе молоде покоління принесе в наші старі національні орґанізації свої форми та свій дух і воно вже само буде їх далі продовжувати відповідно свому розумінню й свому сентиментови.

На це, що наступає заміна старої еміґрації в теперішних національних орґанізаціях новим елементом, ми повинні дивитися свідомо й тверезо. Важно знати, що це станеться, не важно коли, а тому нам треба подивитися вперед і підготовити собі відповідних спадкоємців, залишаючи їм таку спадщину, яка далаб їм змогу продовжувати наше національне діло в Америці. Можна сказати, що зі старого еміґрантського елементу ми вже втягнули все, що лише надавалося до українського національного життя. Воно вже все здеференціонувалося й те, що прийшло в орґанізований національний табор, міцно тримається свого, а те, що й досі не навернулося, а лишилося в инших чужинецьких таборах, лишиться там і далі. Тим більше, знову повторюю, що українська еміґрація з кождим днем старіє й все менше надається до якоїсь еволюції, до зміни своїх думок, чи до переходу з одної орґанізації в иншу, чи взагалі до зорґанізовання, коли вона в певній частині не була до цього часу зорґанізованою. Звичайно, в окремих випадках можуть бути винятки, але ці винятки загального становища не змінять.

Зовсім инакше справа стоїть з молодим поколінням, яке все зростає, все шукає своїх шляхів, свого життя взагалі, а також і свого національного самоопреділення. В Америці, не зважаючи на її кольосальну здібність усі національности зливати в одну масу „Американців", всеж національне походження навіть старих Американців часто означується в життю. Це не лише дає нам змогу, але й зобовязує звернути увагу на те, щоб діти еміґрантів Українців, усе одно, свідомих чи не свідомих свого національного „я", знайшлися в лавах українських, а не в „російських", польських, чи ще яких.

* * *

Тому ми повинні тепер звернути особливу, а далі виключну увагу, на ті засоби й орґанізації, при помочи яких хочемо освідомити наше молоде покоління та навернути його на український національний шлях. Згори мушу зазначити, що це надзвичайно складна й трудна справа. Годі відразу правдиво намітити всі засоби й шляхи, якими до цього можна прийти. Мусимо знати, що така сама проблема стоїть і перед Німцями, Фінами, Угорщанами, Італійцями, Жидами й иншими народами. Всі опинилися в такому саме становищу, в якому тепер перебуває українська еміґрація в Америці. Може лише в деяких з них питання національного освідомлення своєї еміґрації та її потомків не стоїть так гостро, як у нас, бо там уже нема того, щоби Німець прилучався до Чеха, або Чех до Поляка, або Серб став Угорцем і т. д. Міжтим, як Українці не лише часто називають себе національним іменем своїх ворогів, але ще й ведуть боротьбу проти тих, хто себе називає своїм справжнім іменем Українців. Наші перевертні та свідомі хруні навіть творять орґанізації з іменами народів, ворожих Українцям, та виступають перед Американцями взагалі проти всякого українського імени й українських прагнень.

Нам доводиться думати не лише над тим, як свою молодіж урятувати від загублення нею свого національного імени, але й як її відорвати від ворожих українству національних ґруп та орґанізацій, які затягають до себе нашу молодь чи через несвідомість батьків, чи через свідоме їх хрунівство. Мусимо ратувати свою молодь не так від расової асиміляції, бо всеж наш Славянин ніколи не запишеться в ґрупу Анґльо-Саксів і ще довго не стане „ріел Американ", але зате легко може попасти ц ґрупу московську, польську, чеську, чи ще яку чужинецьку. Для своєї молоді ми повинні створити такі національні орґанізації, які притягалиб її до них та виховувалиб в неї правдиве розуміння її національного походження, що потім вона моглаб вживати з користю для українського народу в своїй праці на ґрунті американському. Та раніше ніж сказати про початки такої праці (тепер можна говорити лише про початки), ми повинні коротенько скритикувати те, що ми робимо дотепер для української молоді, й чи цього вистарчає.

* * *

Все українське національне життя нашої еміґрації донедавна купчилося виключно при допомогових товариствах та при церквах. Допомогові тозариства, можна сказати, дуже мало робили для своєї молоді, бо ні формою своєї орґанізації, ні змістом праці не могли притягнути до себе молодь і тримати її. Церкви звертали увагу на молодь, стараючись її втягнути в українське церковне життя. Та до того часу, поки з краю масово припливали старші Українці, часто зі воїми родинами й значним числом дітей, церкви мали можливість цих дітей обеднувати біля себе. Краєва молодь була до певної міри тим маґнетом, біля якого скупчувалася й українсько-американська дітвора.

Церква старалася впливати на своїх дітей богослужанням, а також при помочи церковних шкіл. Ми знаємо, як низько в матеріяльнім і педаґогічнім відношенню стоять наші народні школи. Про це вже нераз було говорено й годі тепер ще раз порушувати цю болючу сторону нашого життя в Америці. Та всеж і ці школи ще якось могли тримати в своїх стінах молодь, що приїхала з краю, але тепер вони не встані зібрати біля себе тих дітей, які народилися в Америці й привикли до метод американської школи, а також до тих зовнішніх вигод, які дає американська школа. Тому тепер ми спостерігаємо, що діточі школи при церквах поволі занепадають, а особливо в великих містах. Отже наша школа тепер не може масово притягнути в свої стіни української дітвори, народженої в Америці. Так само й церква, в якій відбувається відправа славянською мовою, котрої дитина ніколи не чула ні в родині, ні школі, ні на вулиці, ні від кого иншого, крім священика та й то підчас богослуження, для української дитини зовсім чужа й незрозуміла. Дитина тримається церкви лише під примусом своїх батьків, не звязуючись з нею духово, а ставлячись лише формально до своєї церкви. Звичайно при першій нагоді така молодь відходить від церкви й невідомо, куди йде, коли взагалі не починає ставитися до всякої реліґії індиферентно.

Коли ми тверезо подивимося на дійсність, то побачимо, що властиво тепер ми не маємо в Америці таких установ, які відповідно трималиб нашу молодь в українсько-американських орґанізаціях, бо ті, що є тепер, не виконують того завдання, яке належалоб.

* * *

Та само життя починає ратувати нашу молодь від повного забуття свого національного походження. Поки дитина мала, поки вона не має ширших вимог до життя й не старається їх задовольнити, вона залюбки називає себе „Ріел Амерікен" і погорджує своїм національним походженням. Бачучи своїх батьків у постійному клопоті, в злиднях і тяжкій праці та чуючи від них нарікання на долю українського народу, на свої орґанізації, лайку на провідників і т. д., дитина старається утікти від того всього страшного й невідрадного, що зявляється в її уяві в звязку з національністю її батьків. В українській школі вона стрічає українського учителя, який увесь час товче їй, що її рідною мовою є українська мова, якої дитина не розуміє, бо народилася в Америці, а в американській школі їй говорять, що поза анґлійською нема иншої рідної мови для дитини. Дитина зрештою впадає в розпуку й починає ненавидіти ту мову, до якої примушують і батьки й учитель і за яку її ганьблять, коли вона не розуміє, або не вміє відповідати українською мовою. Це штовхає наших дітей до того, що зрештою вони зовсім іґнорують мову своїх батьків і навть, коли вміють говорити нею, то стараються цього не практикувати, щоби не показати того, як вони зле знають свою „рідну мову". Отсе такий наслідок нашого невмілого й примусового навчання „рідної мови" в українській школі наших американсько-ухраїннських дітей. **Щоб цього уникнути, треба раз собі ясно поставити, що українська мова для дітей українських еміґрантів, які народилися в Америці, або приїхали ще немовлятами, є не рідною мовою, а мовою чужою, якої треба вчити дитину так само, як довелосяб її вчити німецької чи французької, чи якої иншої, поза анґлійською.**

Тоді мають бути пристосовані до дитини відповідні методи навчання української мови й тоді можна виховати в дитині гордість з того, що вона знає не лише свою рідну мову анґлійську, але й мову своїх батьків. Тоді дитина не буде соромитися того, що вона зле говорить по українськи, а буде горда з того, що вона завдала обі труду й вивчилася говорити по українськи оттак, як уміє. Віповідно цьому й навчання инших предметів по українству, як літератури, історії та ґеоґрафії, штуки й т. п., повинно провадитися рідною мовою дитини, себто анґлійською, щоби скорше й ліпше вона змогла зрозуміти питомість української культури, змисл української історії та красу українських земель.

(Конець буде)

ПОЛЬСЬКІ ЗВІРСТВА В ГАЛИЧИНІ.

(Оригінальні матеріяли з краю).

(19)

ВІЙСЬКОВА КАРНА ЕКСПЕДИЦІЯ В ГАЯХ БІЛЯ ЛЬВОВА.

Дня 16. вересня ц. р. в год. 8 рано віхав до нашого села відділ 14 полку уланів. Ще перед селом улани скатували селян нагаями, що їхали на поле, мовляв, через те, що не здіймають шапок перед „штандарем" (прапором). Коли віхали до села, підполковник закликав до себе війта (зявився заступник війта, бо війт був неприсутний) і оголосив йому, що накладає на село контрибуцію, яка мусить бути зложена до 2. годин. Вразі колиб громада цієї контрибуції не зложила, то самі улани підуть збирати цю контрибуцію. І так зажадав: 35 кірців вівса, по 700 яєць для одної й для другої кухні, дві свині, вагою по 200 кґ., і одну річну ялівку, далі 500 літрів молока, 100 кґ. рижу, 25 кґ. пшона, як також по 1,500 циґарок і 10 пачок тютюну, 10 кґ. соли та 10 кґ. цукру. Громада, знаючи, що то значить, коли улани підуть по селі трусити, зложили вказану підполковником контрибуцію.

Рижу, пшона, тютюн і т. п. доставила кооператива, решту селяне.

Улани, розташувавшись в селі, наказали господрям та жінкам чистити коні й зброю. Міжтим по списку, привезеному з собою, викликали поодиноких селян до клуні Андрія Мельника, клали їх на лавку, один улан тримав за ноги а другий за голову і били так довго поки не зімлів, відливали й били далі. Найтяжче скатували Романтишина Івана, голову читальні „Просвіти", якого декілька разів відливали водою. Помимо контрибуції брали улани все, що їм попадало під руки: кури, гуси, качки і т. д. Треба зазначити, що були улани, які нічого не хотіли брати від селян, одначе підстаршини змушували їх до того. До місцевої кооперативи „Будучність" прийшов підстаршина, вдарив нагаєм склепарку, а керовникови Меланському Михайлови наказав, щоб зняв український шильд та до двох годин примістив над склепом польський напис в червоній і білій красках. Керовник зняв напис, а вивісив польський, написаний на папері, але за хвилину зявився старшина і заявив, що шильд має бути написаний на дошці червоною й білою фарбою. Не помогли пояснення, що в селі годі знайти фарби. Старшина заявив, що як до двох годин не буде відповідного напису, то зле буде з цілою кооперативою. Улани вигукували: „Коли хлопови добре, то він хоче, щоби було краще. Тепер ви нас будете довго памятати."

Дня 17. вересня ц. р. ранком покликав командант до себе війта й наказав, щоб громадський поліціянт оголосив негайно, щоб усі молодиці й дівчата одяглися в празникові одяги і відправили відїжджаючий відділ за село. Молодиці й дівчата поодягались і відпровадили уланів. На переді йшов громадський писар і ніс військовий прапорець. На межі села виголосив командант відділу прощальну промову та сказав: „Як будете палити, то знова повернемо і будемо з вами балакати інакше". Так було в нашій громаді. Підписи: Тимко Паньків, Андрій Мельник, Юрій Ґель, Романишин Іван, Петро Кундра.

ПРОТОКОЛ

списаний з селян з Гаїв біля Львова, що були побиті карною експедицією дня 16. вересня 1930 р.

Потурбовані карною експедицією 3. і 4. відділу 14. полку уланів Іван Романишин (син Юрка), Ярослав Лисий (син Стаха), Іван Шуплат (син Івана), Василь Романишин (син Івана) зголосилися в Народній Канцелярії дня 18. вересня ц. р. і зізнають слідуюче: 1) І. Романишин: В той час, коли громада приготовляла овес на приказ війська, де саме робив і я, ввірвалися військові на моє подвіря під проводом поручника й вимагали видачі сина, який на підставі їх тверджень мав переховувати якийсь револьвер від Романа Процишина з Гаїв. Мого старшого сина Василя не було дома, бо був він у полі. Я сказав це поручникови і він зажадав спровадити його негайно до нього. Ідучи, військові зачали бити мого молодшого сина Івана за те, що не відповілав їм по польськи. Перший раз вдарив його військовий грабовим дрючком по руці. В тій хвилі сержант крикнув на мене, щоб я сам побіг по сина, що я зараз же вчинив. Я знайшов сина Василя й привів його. Коли став перед ними син, приказали йому найти револьвер, котрий свого часу залишив у нього вище зазначений Процишин Іван.

Сина Василя забрали з собою і повели до Романа Процишина на подвіря, а відтак до стодоли Михайла Савка, наказавши йому перед тим виламати на себе дрючок з граба.

Передержали його там якийсь час, де вже було кілька побитих, а саме: Микола Мандзевич, Процишин Иосиф, та Роман й інші. Мого сина Івана по якомусь часі забрали на підводу Гринька Ґатія і повезли до Звинигороду. Били його дорогою на підводі, а також і в Звенигороді били кольбами в бік. В Звиногороті його тримали до вечера, а вечером знова повезли назад до Гаїв. В Гаях зачали його бити в стодолі Андрія Мельника. Замкнули в стайні, викликали по одному до стодоли, клали на лавку, один з жовнірів тримав за голову, другий за ноги й били патиками, палицями і т. п. (чотири на одного — звичайно підстаршини). Побили так тяжко, що більшість з них хорі. На крик моїх Софії й Катерини й двох дочок сестри, Дарини й Марини, які почали кричати на ґвалт, вибігли жовніри з стодоли й побили рівнож і їх. По екзекуції над сином й іншими закликали мене й питали, яке становище я займаю в громаді. Я відповів, що я господарю. На це вони витягнули якийсь папір і присвітивши ліхтарем, прочитали його, кажучи нарешті: „Стій, щось є від команданта". І почали мене бити, де попало. Це робилося на подвірю Андрія Мельника, дня 16. вересня ц. р.

Львів, 18. вересня 1930 р.

Іван Романишин (в. р.), Василь Романишин (в. р.).

2) Лисий Ярослав (син Стаха), літ 21: — Я працював у кузні. Приходить один жовнір, викликає мене по призвіщу та вимагає від мене, щоб я віддав рушницю. Відпровадив мене до клуні Михайла Савки. В клуні я був біля пів години, але мене там не били. З клуні Михайла Савки запровадили мене до стайні Андрія Мельника. Я рушниці жадної не мав, але вони вперлися на наклепи Романа Процишина. В стайні я був з годину. Зі стайні запровадили мене до клуні. В клуні випитували мене старшини, де є кулемет, хто палить стирти і т. п. і хто до тієї орґанізації належить. Я відповів, що я нічого не знаю. Після того казано мене положити на лавку. Один тримав мене за голову, два за ноги, а чотирох били по чому попало. По кількох хвилинах перестали бити та звернулися з тими самими запитаннями. Коли я відповів що нічого не знаю, коли малиб мене навіть застрілити, зачали мене бити вдруге. Коли я почав кричати, запхали мені уста вівсом (зерном), що було в клуні. По кількох хвилинах повторилася та сама історія з допитом утретє. Скатувавши випровадили мене з клуні до стодоли. В стодолі я був до самого вечора. Ввечер покликали мене й казали мені йти до дому, але на подвірю стояло біля 8 жовнірів і били мене через ціле подвіря аж до брами. Львів, 18. вересня 1930 р., Лисий Ярослав (в. р.).

(Далі буде)

Мала перешкода.

— Знаєте, який я злісний на того марнотравника, неробу, мого сестрінка! Я конче хотів би видідичити його!

— Таж цьому нічого нема на перешкоді.

— Я знаю, та, на жаль, не маю з чого його видідичити...

Діточий розум.

— Правда, мамо, що я добра дитина. Ти змінюєш наймички що два тижні, а я вже пять літ у тебе!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

PROTESTS OF UKRAINIAN AMERICANS AGAINST POLISH ATROCITIES AS REFLECTED BY AMERICAN NEWSPAPERS.

PITSBURGH, PA., PRESS ON THE PROTEST MEETING OF UKRAINIANS AGAINST POLISH ATROCITIES.

POLES CHARGED WITH CRUELTY TO UKRAINIANS.

2,500 in County Ask Stimson, League To Intercede.

SAYS PEASANTS FLOGGED.

Mass Meetings in McKees Rocks, Carnegie Are Held Under Church Auspices.

More than 2,500 men and women of Ukrainian descent in the Pittsburgh district met yesterday at two mass meetings to protest against alleged brutalities of the Polish government in their program of "pacifying" the Polish Ukraine.

The meetings, held in the Ukrainian National Home, McKees Rocks under the auspices of the St. Mary's Ukrainian Greek Catholic Church, and in Saints Peter and Paul Ukrainian Greek Catholic Church of Carnegie, both adopted resolutions calling upon Secretary of State Henry L. Stimson and the secretariat of the League of Nations to intercede in behalf of Ukrainian nationals in Eastern Europe reported to be suffering from the effects of Marshal Pilsudski's punitive program.

Describes Reign of Terror.

Rev. N. J. Voloshuk, of Johnstown, national chaplain of the Forty and Eight sciety of the American Legion, was the principal speaker at both meetings. He described the alleged campaign of terror conducted by Pilsudski's troops against the Ukrainians, quoting from articles of London, Manchester, England, and Berlin newspaper correspondents in Galicia to substantiate his charges.

Charges of alleged atrocities of the Polish troops in Galicia are the outgrowth of a punitive campaign of Pilsudski against the Ukrainians for acts of incendiarism of students in the district. Ukrainian authorities are said to discourage the student's acts and active in prosecuting the perpetrators, it is said, but none the less the entire Ukrainian population is the victim of the retaliatory measures.

Peasants Flogged.

Many specific instances of where peasants were flogged and property destroyed were cited by the speaker. He charged the League of Nations with abandoning interest in the Ukrainians after giving Galicia to Poland as a 25-years mandate following the World war.

The resolution, copies of which were sent to Senator David A. Reed and Congressman Guy E. Campbell in addition to Secretary Stimson, stated the United States as well as all European powers "could not say that the problem wasn't theirs" as it "concerned the rights of all mankind." It was signed by Rev. Dennis Kulmatycky, pastor of St. Mary's Church, McKees Rocks; Rev. J. A. Zuk, pastor of St. Peter and St. Paul Church, Carnegie, and S. I. Kostecki, of McKees Rocks.

An active campaign is planned in the near future among Ukrainians of Western Pensylvania, of whom there are more than 40,000, many veterans of the World war, to bring conditions among their countrymen in Europe to the attention of the United States and the League of Nations, Rev. Kulmatycky stated.

(Pittsburgh Post, November 17, 1930.

—o—

2,000 UKRAINIANS PROTEST 'ATTACKS.'

Assail Poland For Alleged Persecution in Galicia.

More than 2,000 Ukrainians at a public mass meeting yesterday in Ukrainian Hall, Ella Street and Munson Avenue, McKees Roks, protested against alleged barbarous treatment their fellow countrymen suffered at the hands of the Poles in Galicia.

During the meeting a resolution was adopted that the Ukrainians in the Pittsburgh district in a letter demand Secretary of State Stimson in Washington and the Secretary of the League of Nations in Geneva, intercede in behalf of the Ukrainians in Eastern Galicia.

Preceding the meeting a mass service was held in the St. Mary's Ukrainian Church for those killed in Ukrainia during the present rioting. The services were performed by the Very Rev. J. Zuk, D. D., administrator of the Ukrainian Greek Catholic diocese of the United States, and Rev. Dennis Kulmatycky, pastor of the St. Mary's Church.

"On Oct. 24," Rev. Kulmatycky charged "five regiments of Polish soldiers and 1,000 police raided over 700 Ukrainian villages in Eastern Galicia. They have beaten over 7,000 men, women and children of all classes, including priests. They have destroyed Ukrainian cultural and economic centers, spreding a reign of terror which still continues. Men have been shot by Polish soldiers."

(Pittsburgh Press, November 17, 1930).

Михайло заручився. Повідомляє про це свояків.

— Щож це за одна?

— Це Шпаківна Оля.

— Що? Ти з нею заручився! — каже легковажно одна з тіток.

— Та вона не вмітиме вести господарки! — попрікає друга тітка.

— Я гадаю, що вона й не дуже то здорова! — докидає третя.

— Всеж таки вона має одну дуже добру прикмету! — каже Михайло.

— Яку? — спитали хором тітки.

— Вона не має ніяких свояків! — відрізав Михайло.

—o—

Лікар (до пацієнта-алькоголіка): Коли хочете бути здорові, мусите цілий рік пити лише молоко.

Пацієнт: О, я вже раз переходив таку курацію, пане доктор!

Лікар: Коли?

Пацієнт: Зараз після народження.

ПРОЄКТИ В СПРАВІ БУДОВИ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ У. Н. СОЮЗА

(4)

Головний уряд У. Н. Союза на річнім засіданню вів довгу й річеву дискусію над будовою Сиротинця. Всі забирали голос в цій справі. Однак кождий бесідник заявився проти такої будови Сиротинця, а то з ріжних причин. Найголовнішою причиною був брак сталого жерела річного доходу на удержання Сиротинця, бо на початок треба взяти суму грошей не менше як 150 до 200 тисяч долярів на закупленнє фарми, побудованнє будинків і закупно всіх потрібних урядженнь, а відтак треба не менше як 100 тисяч долярів річно на його удержаннє. Цього не можуть зробити члени У. Н. Союза, та ще в такі тяжкі роки, як тепер наступили, і не знати, як довго потягнуть. Якогось постійного жерела в нас нема, щоби давало 100 тисяч річного доходу на удержаннє сиріт, а членів також годі дальше обтяжувати, бо й так масово їх суспендують за неплаченнє місячних вкладок. А побудувати Сиротинець на довгах, то значило би стільки, що зарізатися очевидячки ножем, або ці гроші кинути в пропасть.

Головні урядники, дискутуючи над Сиротинцем, також заявлялись проти касарняного виховання дітей, а всі були за родинне виховання. Найбільше фактів подав для родинного виховання головний радний Ст. Заблоцький. Він подав на примір вдову з Бруклина, котра дістає від міста 75 долярів місячно. Але де подіти сироти котрим пімре тато й мати. Ось таке сталось у нас в Ансонії. Добрі люде розібрали пятеро малих дітей і місто давало по 10 долярів на місяць. А як довго ті діти могли бути на вихованню при тих людях? Заледво один місяць. Потім стейт мусів забрати їх до касарняного виховання. І з тих дітей певно щось буде доброго, а так були би боми, бо прибраний тато не сміє скартати сироти, бо зараз другі кажуть, що збиткується над сиротою, або доробляється нею.

По довшій дискусії на річнім засіданню майже всі головні радні заявились за те, щоби конче в якийсь спосіб отворити Сиротинець при У. Н. Союзі, бо вже й грошей на ту ціль призбирано в сумі 48 тисяч долярів і вони мусять бути на це зужиті. І колиб навіть не прийшло до будови Сиротинця, то щоби в якийсь спосіб спомагати сиріт, приділюючи їм відповідну суму гроша на їх удержаннє.

Думка головного уряду є дуже красна і вона походить з щирих сердець до сиріт. Але се з другої сторони неможливе, а то з тої причини: Сума 48 тисяч долярів зовсім замала, щоби нею розпочинати якусь помічну акцію для сиріт. Коли би головний уряд сьогодня проголосив, щоби до нього зголосилися по поміч всі сироти, котрих батьки були в Союзі, то тих грошей не стало би, не тільки проценту, але й всього капіталу на один рік. Це викликало би богато роздору й ворогування між членами по відділах, а ще більше ворогування проти головного уряду і його екзекутиви. Тоді кождий відділ старався би о поміч для своїх сиріт, а коли би екзекутива не узглянила просьби, так тоді мали би досить не тільки головні урядники, але й відділові.

Отже з наведених причин члени відділу 23. У. Н. Союза в Дербі, Конн., котрі були на початку за будову Сиротинця і Захисту і на перший поклик зложили від себе особисто, як також виасигнували з каси відділу суму 50 долярів, тепер є проти будови Сиротинця, а ще більше є проти якогонебудь обтяжування членів У. Н. Союза.

Щож зробити з грішми, що люди зложили на будову Сиротинця й Захисту?

Позаяк тепер настали тяжкі часи, велике безробіття й недостатки, дуже богато членів, головно старших, находиться в критичнім положенню. Неодин батько родини, стративши роботу, не має чим заплатити місячних вкладок за своє посмертне і тимсамим наразив свою родину на небезпечеиство, бо оплачував довгі роки до У. Н. Союза, а тепер не може заплатити і його мусіли суспендувати, а на випадок його смерти жінка й діти остались би без помочі, а місцеві відділові каси також не можуть за таких членів платити, бо й вони чимраз більше упадають, бо члени старіються, більше хворіють і умирають, а їх тижнева запомога й посмертне мусять бути виплачені, а доходів тепер нема, — то тут якраз цей фонд може стати в пригоді й допомогти богатьом сиротам відзискати втрачене посмертне своїх батьків.

Тому пропонуємо, щоби цей фонд в сумі 48 тисяч долярів, який зложено на Сиротинець, приділити тимчасово тепер як позичку на оплату місячних вкладок посмертного тим членам, котрі зовсім не мають ніяких засобів оплачувати своїх місячних вкладок на посмертне і котрим грозить суспендація.

Коли такий член знову дістане з часом роботу, так має цей довг в цілости без проценту сплатити. На випадок смерти такого члена, головна каса У. Н. Союза відтягає суму за сплачення вкладок з його посмертного, а решту виплачує спадкоємцям після його розпорядження.

От у такий спосіб допоможемо тепер всім бідним родинам, а вразі смерти батька — сиротам.

ТОВ. ЗАП. СІЧ, ВІД. 23, В ДЕРБИ, КОНН.

Василь Шуран, предс.
Семко Шуран, кас.
Іван Бінковський, секр.

— Цукор може легко спричинити смерть.

— Не говори дурниць.

— Не кажи гоп, поки не перескочиш! На голову моєї свекрухи впала голова цукру та вбила її на місці.

—o—

До крамниці на селі на „кресах" прийшов шляхтюра та цікаво розглядається.

Крамничник: Що вам, пане, треба?

Шляхтич: Вонтпє (сумніваюся), чи у вас є.

Крамничник: Ні, вонтпє ми не тримаємо.

—o—

Письменників син.

— Тату, навіщо ти все пишеш книжки, коли можеш піти до книгарні та купити собі готову книжку.

—o—

На науці історії.

Учитель: Що значить самовладець?

Ученик: Нежонатий.

—o—

Учитель: Назви мені найславнішого чоловіка.

Ученик: Пан професор.

Учитель: Але в старину.

З українського життя в Америці.

БРУКЛИН, Н. Й.

Листопадове свято.

Сьогорічне листопадове свято обходила бруклинська громада обєднана. До обходу злучилися церковна греко-католицька громада парафії під проводом о. А. Лотовича та свідомі національні товариства під проводом Союза Українських Національних Товариств. З ними ішов Демократичний Клюб і Хор Української молоді.

Обходили Листопадове Свято дня 16 листопада. Свято почалося жалібною панахидою в церкві, на яку мимо дощу прибуло поважне число людий, щоби віддати пошану тим, що впали жертвою в нерівнім бою.

Вже в 4. годині зподудня зачали сходитись громадяни на концерт до великої салі публичної школи ч. 17. Пів до 5. приходять громадно Українці й Українки з Асторії, де наші громадяни беруть гремільно участь у народних обходах. У 5. годині відкриває свято короткою промовою предсідатель Демократичного Клюбу, гр. Григорій Бардак. На салі тихо, хоч дітий повно: і малі діти зрозуміли, що то день смутку. Вступне слово виголосив о. А. Лотович, представляючи життя українського народа за ввесь час його історії та показуючи на ті стремління до самостійности, що в 1918 році довели до проголошення Західної Української Републики. Коли умовкли оплески, котрими галя нагородила бесідника, виступає на естраду два хори з Бруклина і Йонкерс. Коло 100 співаків і співачок. Бруклинський учитель, гр. В. Савіцький, диригує. Рознеслась пісня „Ви жертвою в бою нерівнім лягли". Всі присутні встають з місць. Старі й малі клонять голови зі слезами в очах. Летить думка далеко до тюрем ляцьких, де „Нераз вони конали в вязницях брудних, свій суд беззаконний над ними, катюги-судді вирікали ви, на смерть волочили кайдани".

За виконання пісні належиться хорови призвання. Далі два хори виступають на переміну. Хор з Йонкерс зі своїм дірігентом, гр. Фатюком, відспівав уміло „Степова могила", „Стоїть явір", „Ой у лузі" й „Журавлі". Присутні не жалували їм оплесків. „Хор Укр. Молоді" з Бруклина відспівав пісні: „Ой ідуть тумани", „Віє вітер", „Козака несуть" і „Наша славна Україна". Сей хор також не завстидався. Належиться обом дірігентам признання і за те, що оба хори мають богато співаків і співачок тут роджених.

Сопранове сольо відспівала чудовим голосом п-на М. Сурма. Зі скрипками виступали смичкова орхестра під проводом С. Галася зі школи Корикори. Присутні були заняті видом одного маленького скрипака, котрий грав чудово на скрипці, що була більша, як сам скрипак.

Святочну промову виголосив редактор Свободи гр. Ѳ. Ревюк. З огляду на те, що на салі було много Американців, між ними вчительки й олдерман Дермоді, бесідник представив наперед по англійськи, чому ми святкуємо Першого Листопада.

Гр. Юліян Павчак віднісся до слухачів зі закликом о збірку. В салі публичної школи вступ має бути вільний. Збірку вільно робити тільки на гуманітарні цілі. На його заклик українські дівчата в одній мінуті зібрали 106 долярів.

Летить скоро святочний вечір. Знова на естраді около 100 співаків. Співають „Запорожський марш", „Май контрі" й „Ще не вмерла Україна".

Виходять з галі. З жалем опускають великий мур містової школи.

У Клюбі для хорів скромна гостина. Галя вдекорована, засідають за столи. Вибирають тостместром голову Клюбу, гр. Григорія Бардака. Закусують, промовляють, співають. Говорив олдерман 14. дистрикту Йосиф Дермоді, редактор Ревюк, Іван Сенько, Стефан Заблоцький, лідер Клюбу, гр. Д. Бурдиґа з Асторії, дірігент Фатюк, дірігент Савіцький і другі. Тостместер дякує всім співакам і співачкам, гостям. Уже пізно і гості розходяться. Лишається в памяти бруклинської громади спомин великого народного свята.

Бруклинець.

БРОНКС, Н. Й.

Протест жіноцтва.

З огляду на брак місця в „Свободі" під сю пору, прошу коротко подати до загального відома, що відділ 8. Союза Українок в Америці, в Бронкс, Ню Йорк, на свому річному засіданні дня 26. жовтня 1930. взяв під зрілу розвагу сучасне поступовання польських варварів супроти безборонних Українців в Галичині та рішив вислати до Генри Л. Стімсона, секретаря закордонних справ Злучених Держав, телеграфічний протест слідуючого змісту:

American citizens and residents assembled at annual meeting at Ukrainian National Hall at 1274 Hoe Ave., Bronx, N. Y., on the 26 day of October 1930., have unanimously adopted the following resolution:

Resolved, that U. S. Government be petitioned to influence barbarous Poland to stop reign of terror of Polish Government against Ukrainian innocent people of Eastern Galicia, and that international investgiation be conducted into these affairs, saveguarding witnesses.

League of Ukrainian Women of U. S., Branch 8, Bronx, N. Y.

Katherine Drozdyk, President; 1058 Simpson, St., Bronx, N. Y.;

Pelagia Dembitska, Secretary; 445 Claremont Pkway, Bronx, N. Y.

Подібні протести вислано також до премієрів Великої Британії і Франції, — при чому не забуто славної зі своєї справедливости Ліги Народів в Женеві.

Катерина Дроздик.

Господиня: Ганю, коли ще раз побачу такий непорядок у кухні, муситиму розглянутися за іншою дівчиною.

Наймичка: Я дуже хотіла би, прошу пані, бо роботи є тут для двох. Я то вже давно говорила.

—o—

Дочка (скаче у воду): Брр! Алеж то зимна вода!

Тітка: Нічого дивного — ви тепер носите такі тонесенькі купелеві костюми!

—o—

Прохожий бачить, як якась жінка несе величезний клунок, а за нею йде пан, тому каже:

— Як вам не сором так використовувати наймичку!?

— Перепрошую! Це моя жінка! — відповідає тамтой.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІДКЛИК ДО СОЮЗА НАРОДІВ.

—o—

Президент Української Національної Ради, д-р Евген Петрушевич, вислав з нагоди подій у Східній Галичині генеральному секретареви Союза Народів слідуюче письмо, датоване з Берліна 8-го жовтня:

Рада амбасадорів прилучила українську землю, Східну Галичину, проти волі українського народу до Польщі. Східна Галичина протестувала й боролася завсіди проти цього рішення. Ця боротьба у формі протесту загострилася в останніх тижнях.

Польське правительство спричинює само зріст невдоволення українського народу, не сповняючи обіцянки (автономії), даної перед рішенням з 14. березня 1923 р.; щобільше, воно нищить здобуте Українцями ще за часів Австрії культурне майно, головно на полі шкільництва, й права на власну мову. Польща ограблює з українського народу всі права, які належаться йому на основі польської конституції, й думає очевидно пацифікувати (силувати) український нарід насильними й жорстокими військовими методами, отже присилувати його приймати спокійно всі стремління Польщі, що зміряють до його цілковитої денаціоналізації.

Останні факти є: масові ревізії, арештування тисяч Українців кождого стану й віку враз із дітьми, поліційні й військові карні експедиції, контрибуції, кріваве збиткування над населенням, знищення при помочи бомб українського майна, українських культурних і економічних установ елементами польської адміністрації, відомими й толерованими правительством, навіть розвязання пластових організацій, замкнення українських гімназій, цілковите нетування законів, одним словом: стан „поза законом", стан найбільш безоглядної военної окупації.

Маю честь звернути увагу високого Союза Народів на ці події й просити рівночасно високий Союз Народів, як репрезентанта ідеї мира, в імя цеї ідеї, щоби він вплинув на польське правительство, аби воно заперестало практикувати методи яскравої й безоглядної военної окупації в часі, коли цілий світ бажає мира.

—o—

GAMES ROLLED IN THE UKRAINIAN LEAGUE OF LACKAWANNA COUNTY, NOVEMBER 6, 1930.

Curley's Barbers, Dickson			
J. Palovitz	168	161	134
S. Palovitz	152	134	166
A. Hricko	168	133	—
H. Krause	129	153	129
C. Gallis	128	—	158
J. Komonitski	—	196	162
Totals	745	777	749

U. A. C. Cossacks, Scranton			
M. Sawka	157	139	153
M. Bakowski	169	183	149
F. Crooks	115	—	—
J. Kunda	132	151	184
J. Hudak	156	136	149
N. Chomko	—	134	127
Totals	729	743	762

St. Nicholas Club, Jessup			
Mihalick	177	154	167
Kollar	154	169	154
Brennen	172	154	123
Gavala	190	165	200
J. Yangchik	144	169	171
Totals	884	811	815

Youshock's Plumbers, Olyphant			
Kish	149	121	—
Holod	128	—	179
Huddy	156	142	171
Baron	106	153	157
Menago	196	164	216
Kuzmik	—	169	130
Totals	735	749	853

Kiev Club, Olyphant			
John Fes	160	166	103
Rusinyk	118	—	141
Chomko	148	162	126
Mahouch	140	159	—
Evanick	197	137	—
Keleski	—	154	156
Mazurk	—	—	206
Totals	763	778	732

St. Nicholas Juniors, Jessup			
M. Mihalik	108	106	145
Pauley	136	122	113
Sewak	110	—	—
Rusin	144	111	124
Roman	—	113	131
Suche	—	115	—
P. Dubinsky	114	—	122
Totals	612	567	635

U. A. C. Lions, Scranton			
M. Kheelski	156	155	159
Jos. Adams	208	129	114
W. Potacki	158	186	184
M. Bellas	—	179	141
J. Mahalick	167	154	173
G. Potoma	136	—	—
Totals	825	803	771

St. Cyril's, Dickson			
G. Fallat	170	161	190
S. Gima	147	127	—
J. Evancho	179	152	139
J. Fallat	157	180	192
J. Pronko	138	—	179
N. Pronko	—	160	165
Totals	791	780	865

STANDING OF CLUBS

	Won	Lost	Per Cent.
St. Nicholas Club, Jessup	15	6	714
Curley's Barbers, Dickson	15	6	714
Kiev Club, Olyphant	14	7	667
U. A. C. Cossacks, Scranton	12	9	571
St. Cyril's, Dickson	11	10	524
U. A. C. Lions, Scranton	9	12	429
Youshock's Plumbers, Olyphant	7	14	333
St. Nicholas Juniors, Jessup	1	20	048

M. Bakowski, Secretary

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Протестаційне віче.

Заходом Комітету Злучених Товариств, Братств, Сестрицтв і Парохії в Джерзи Сіті, Н. Дж., відбулося дня 9-го листопада б. р. в галі церковній при Ґрін і Сусекс, вулицях протестаційне віче проти звірств, яких допускаються Ляхи на безборонним українськім населенню Східної Галичини.

На предсідателя до переведення віча покликано п. Василя Гіля, а на секретарів Осипа Логина і Василя Ґелу. В короткій, але змістовій промові предсідатель комітету, о. Лотович представив вічевикам ціль віча і покликав на першого бесідника делеґата п. Омеляна Грибівського, котрий представив зібраним теперішне невідрадне положення в нашій батьківщині, як і боротьбу з окупантом. Дальшим бесідником був д-р С. Димидчук, котрий зазначив, що найкращим протестом проти наших ворогів буде, коли ми видвигнемо клич будови Соборної Української Держави на всіх українських землях. Опісля говорив п. Вдовяк, котрий щойно вернув з Рідного Краю. Він розповів присутним анґлійською мовою свої наочні спостереження і виявив своє найвисше счудовання, що такі варварства є ще можливі в двацятім століттю. — Дальше слідувало відчитання принятих одноголосно таких резолюцій:

Ми, американські горожани українського походження, зібрані на протестаційнім вічу в Джерзи Сіті, Н. Дж., дня 9-го листопада 1930, протестуємо проти актів насильства польської державної влади над безборонним українським населенням.

1) Домагаємося рівночасно виконання Польщею тих усіх зобовязань, які Польща перебрала разом з мандатом над Східною Галичиною.

2) Домагаємося від Ліґи Націй покликання до життя окремої комісії, яка на місці прослідила би акти насильства і морду, доконувані польською поліцією над українськими горожанами, як це мало місце з бл. п. Юліяном Голсвінським.

3) Зібрані на вічу уважають, що єдиним гідним протестом проти екстермінаційної війни, накиненої Польщею українському народови, є видвигнення клича будови Соборної Української Держави на всіх українських землях, щоби раз на все позбутися панування чужинців над українським народом.

4) В тій цілі віче одобрює проект референта д-ра С. Демидчука: Приступити до творення орґанізації Української Державности в Америці, яка в порозумінню з іншими українськими революційними орґанізаціями по цілім світі створить один революційний український державний апарат, значить:

а) Одно соборницьке правительство;

б) Одноцільну українську революційну армію;

в) Державний скарб;

г) Одно центральне бюро заграничної пропаганди.

5) Віче взиває увесь загал до праці і посвяти для великої цілі визволення всіх українських земель зпід чужого ярма.

Опісля на зазив о. Лотовича зібрані вічевики зложили на боєву акцію добровільні жертви в сумі 259 долярів і 35 ц., котра то сума має бути вислана на місце призначення через Обєднання.

По відспіванню гимнів українського й американського вічевики розійшлися в постановою нести дальшу поміч визвольній боротьбі.

Поіменний спис жертводавців буде проголошений окремо.

Осип Логин, Василь Ґела, секретарі.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

АКРОН, О.

Збірка на УВО.

Хвальне Обєднанне!

В залученню засилаю чек на суму $11.25, котрі були зібрані дня 26. с. м. на хрестинах у добродіїв Петра й Еви Шийка в Акрон, Огайо.

Шановні запросили кількох гостей з Клівленд, Огайо, де при веселій забаві в честь народившоїся їм дочки не обійшлось без збірки на краєву ціль. Добродії Михайло Бурко і Ст. Чорній, дуже знані в сій околиці, виголосили промови на тему теперішнього нещасного положення в краю, а чесні гості, не зважаючи на теперішні тяжкі часи, зложили повищу суму на У. В. О. на дальшу боротьбу з наїзником в рідним краю.

Зложили слідуючі: по $1: М. Шийка, М. Бурко, С. Чорній, І. Сподар, М. Білецький, Г. Кравчишин, С. Кравчук, И. Баран, І. Бурк і Г. Антонин; по 50 ц.: І. Синюта і М. Занько; Ева Юрочко по 25 ц.

Іван Сподар.

КЛІВЛЕНД, О.

На боєвий і пресовий фонд.

Заходами стрілецького Гуртка, ч. 8. у Клівленд. О., нижче підписаний занявся збіркою, як місячною вкладкою на боєвий фонд і розпродажю „Сурми". Слідуючі особи зложили свої місячні вкладки на УВО: М. Габко і Т. Дубий по $2; Н. Павлюк $1; М. Матієшин 50 ц.

З розпродажі „Сурми" зібрано $8.35.

Гроші в сумі $13.85 вислано до краю через Обєднання.

І. П.
бувший стрілець У. Г. А.

КЛІВЛЕНД, О.

На боєву акцію.

Зібрано на балю Товариства „Бандурист" і від поодиноких осіб 4. жовтня 1930 року пожертви як слідує:

В. Репужинський $2.75; Т. Кальмук і С. Постолюк по $2; по $1: М. Щупак, А. Сидір, М. Левицький, І. Мазур, Д. Гавриляк, Д. Ґрабський, Я. Волянський, Л. Данилко, Г. Богайчик, І. Жук, д-р Н. Гнатишин, Г. Кисіль, Т. Яким, М. Василишин, П. Корпан, Т. Оліяр, М. Бурко, І. Сподар, М. Тарнава, В. Волянський; по 50 ц.: В. Юрчишин, Г. Степаник, М. Пацула, Д. Старявський, М. Циктор, С. Левицький, П. Чорній, С. Підзирайло, М. Мазур, Г. Кальницький, О. Запоточний, М. Хмарик, І. Семенюк і Сем Батнан (Жид); по 25 ц.: О. Стасів, М. Федорчак, І. Войціцький (молодший), І. Филипів і М. Ґолдер. — Разом $35.

Ці гроші зібрав Василь Репужинський.

Я хотів би ще пару слів додати, що з причини великого безробіття в нас, в Клівленді, не могли наші люди більше жертвувати. Але всеж ми зрозуміли наших братів за океаном, котрі там ідуть на смерть за нас, усіх Українців.

В. Репужинський.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Для жертв ляцького терору.

На допомогу потерпівшим від варварських знущань Польщі зложили: Петро Левицький, член Тов. Укр. Січи, від. 170 У. Н. Союза, $10; Тадеуш Радішевський (Поляк) $1 і Самуель Дейвис (Жид) $1.

Разом вислано до Обєднання $12.

Т. Наконечний.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

АКРОН, О.

Бр. Сош. св. Духа, від. 295, повідомляє своїх членів, щоби явилися в церковній гали з відзнаками в 9-ій годині рано, 27-го листопада. Не явившийся член заплатить кари 1 дол. — Комітет відділовий.